

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
державної установи
«Збаразька виправна колонія (№ 63)»
24.09.2025

м. Тернопіль, 2025

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 24.09.2025 року групою НППМ здійснено відвідування державної установи «Збаразька виправна колонія (№ 63)» (далі – ВК, установа, виправна колонія).

Відвідування здійснювали члени групи НППМ:

Криницький Олександр Миколайович, представник Уповноваженого у Тернопільській області (керівник групи НППМ);

Трінька-Яворська Тетяна Іванівна, головний спеціаліст відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Біловус Людмила Романівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Коновалова Вікторія Віталіївна, регіональний координатор взаємодії з громадськістю Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Шевченко Уляна Степанівна, представниця громадської організації;

Кручова Соломія Михайлівна, представниця громадської організації.

Загальна інформація

Установа є виправним закладом закритого типу мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання для жінок, які неодноразово та вперше засуджені до позбавлення волі.

ВК розміщується за адресою: Тернопільська область, село Добриводи, вулиця Молодіжна, 9 (фото 1).

Начальник виправної колонії – Макар Андрій Васильович, полковник внутрішньої служби.

Штатна чисельність персоналу установи складається із 192,5 посад (на день відвідування загальний некомплект становить 40,75 посад - 21,2 %).

Планове наповнення установи – 871 особа.

У день відвідування у ВК відбувало покарання 429 осіб, які утримувались у: секторі для вперше засуджених до позбавлення волі – 275 осіб;

двох відділеннях неодноразово засуджених – 86 осіб;

спеціалізованій туберкульозній лікарні – 30 осіб;

дільниці обмеження волі – 4 особи;

дільниці соціальної реабілітації – 32 особи;

секторі для неповнолітніх – 2 особи.

У тому числі, в установі відбувають покарання 1 громадянка іноземної держави та 1 особа без громадянства.

На профілактичному обліку в установі перебуває 53 засуджених, а саме: схильні до самогубства – 14; схильні до само пошкодження – 28; схильні до психічних відхилень – 2; схильні до нападу на представників адміністрації – 2; особи, що злісно порушили встановлений порядок відбування покарання – 1; схильні до втечі – 1; схильні до вживання та розповсюдження наркотичних та одурманюючих речовин – 11.

Протягом 2025 року до дисциплінарної відповідальності було притягнуто 207 засуджених, заходи заохочення застосовувалися до 161 засудженої. Спеціальні засоби та фізична сила протягом 2025 року до засуджених не застосовувались.

При установі діє вечірня (змінна) школа очної форми навчання «Доброводівського ліцею імені Олександра Смакули» (фото 2 – 4), до якої на 2025-2026 навчальний рік зараховано: до 9 класу – 6 учнів; до 10 класу – 12 учнів; до 11 класу – 13 учнів; до 12 класу – 14 учнів. Також організовано індивідуальне навчання у формі педагогічного патронажу в 2025-2026 навчальному році для неповнолітньої засудженої, яку зараховано до 12 класу. Крім того, для отримання професійно-технічної освіти на 2025 – 2026 навчальний рік до Збаразького навчального центру № 62 ВК зараховано 60 засуджених.

На території ВК діє бібліотека (фото 5 – 7) та крамниця (фото 8) для засуджених з асортиментом понад 400 найменувань продовольчих та промислових товарів.

Засуджені установи залучаються до суспільно корисної (оплачуваної) праці. На день відвідування до робіт було залучено: на філії підприємства установи «Збаразька колонія № 63» (фото 9) - 178 осіб; у їдальні для засуджених – 7 осіб; у пекарні їдальні для засуджених – 2 особи; робітник лазне-прального комплексу – 1 особа.

Засуджені забезпечені триразовим харчуванням. В установі наявне перспективне меню. Вартість харчування на одного засудженого на один день становить 54 грн. 32 коп. Згідно особистих медичних книжок, засудженим, які працюють на об'єкті харчування, своєчасно проводяться медичні огляди (фото 10 – 13).

Водопостачання у ВК забезпечується від власної свердловини та водонапірної башти. За результатами досліджень № 925031898 від 24.03.2025 року питна вода установи відповідає вимогам державних санітарних правил і норм 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної до споживання людиною».

Засуджені проживають у гуртожитках, умови проживання відповідають національним та міжнародним стандартам. У житлових кімнатах забезпечено достатнє природне та штучне освітлення. Кімнати особистої гігієни обладнані бойлерами, душовими кабінами, санвузлами та біде, для засуджених є доступ до холодної та гарячої води. Облаштовано кімнати для зберігання речей, для зберігання продуктів харчування, приймання їжі та кімнати побуту. У загальних коридорах розміщено інформаційні стенди (фото 14 – 20).

Також в установі функціонує лазне – пральний комплекс (далі – ЛПК) (фото 21, 22).

На території установи облаштовано захисну споруду цивільного захисту (протирадіаційне укриття) №73286 (далі – укриття), яке забезпечує можливість

безпечного перебування засуджених та персоналу ВК від впливу небезпечних факторів, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів (фото 23 – 25).

Скарг від осіб, які утримуються у ВК щодо катування, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, види поводження та покарання не надходило.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування виправної колонії групою НПМ здійснено 04.10.2024.

За результатами попереднього відвідування установи встановлено:

порушення права на пенсійне забезпечення;

відсутність гарячого водопостачання;

незадовільний стан матраців у спальних приміщеннях;

незадовільний стан укриття.

Більшість наданих за результатами попереднього відвідування рекомендацій було виконано.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя (стаття 3 Загальної декларації прав людини, стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України)

1. Відповідно до висновку Акту оцінки стану готовності захисної споруди цивільного захисту від 20.06.2025 року, укриття ВК є обмежено готовим до використання за призначенням, через відсутність фільтровентиляційного обладнання для забезпечення вентиляційної системи. На день відвідування зазначені рекомендації, щодо приведення захисної споруди у готовність до використання за призначенням, не було виконано.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 25 Загальна декларація прав людини, стаття 49 Конституції України).

2. Відповідно до абзацу 5 частини 1 статті 8 Кримінально-виконавчого кодексу України, засуджені мають право на охорону здоров'я в обсязі, встановленому Основами законодавства України про охорону здоров'я, за винятком обмежень, передбачених законом. Охорона здоров'я забезпечується системою медико-санітарних і оздоровчо-профілактичних заходів, а також поєднанням безоплатних і платних форм медичної допомоги.

Засудженому гарантується право на вільний вибір і допуск лікаря для отримання медичної допомоги, у тому числі за власні кошти. Засуджені, які мають розлади психіки та поведінки внаслідок вживання алкоголю, наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи інших одурманюючих засобів, можуть за їх письмовою згодою пройти курс лікування від зазначених захворювань.

Проте, під час конфіденційних спілкувань від засуджених надходили численні скарги щодо ненадання або неналежного надання медичної допомоги медичними

працівниками. Така ситуація може свідчити про формальний характер медичних оглядів, що створює ризик погіршення стану здоров'я засуджених осіб, а також може розцінюватися як порушення міжнародних стандартів у сфері прав людини.

3. У порушення Додатку 20 та Додатку 21 до Вимог щодо утримання, облаштування та експлуатації об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту (пункт 5 глави 1 розділу VI), наявне укриття не укомплектовано медичними аптечками з необхідними лікарськими засобами для надання домедичної допомоги особам у разі потреби. Вказане порушення може стати передумовою ненадання вчасної домедичної допомоги, якщо особа буде її потребувати або вимагати.

Порушення права на достатній життєвий рівень (стаття 25 Загальної декларації прав людини, стаття 48 Конституції України).

4. Відповідно до Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні», особи з інвалідністю в Україні володіють усією повнотою соціально-економічних, політичних, особистих прав і свобод, закріплених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Згідно з статтею 30 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні», житло (жиле приміщення), займане особами з інвалідністю або сім'ями, у складі яких вони є, під'їзди, сходові площадки будинків, в яких мешкають особи з інвалідністю, мають відповідати вимогам щодо безперешкодного доступу та бути пристосованими до потреб таких осіб.

Поряд з цим, групою НПМ встановлено, що гуртожитки та інші інфраструктурні об'єкти установи не обладнані спеціальними засобами, які забезпечують вільний доступ для маломобільних груп населення.

5. У приміщенні ЛПК та в укритті, групою НПМ встановлено порушення вимог статті 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, а також порушення правила 19.3. Європейських пенітенціарних правил (далі – ЄПП) в частині недотримання права утримуваних осіб на приватність, а саме:

на деяких душових кабінах ЛПК відсутні шторки, необхідні для усамотнення засуджених під час здійснення ними гігієнічних процедур;

у санвузлах, які розміщені в укритті відсутні двері та перегородки (фото 24)

Право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю (ст. 41 Конституції України)

6. Відповідно до пункту 2 розділу II Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, затверджених Наказом Міністерства юстиції України № 2823/5 від 28.08.2018 засуджені, які відбувають покарання у виправних центрах, виправних колоніях мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання та дільницях соціальної реабілітації виправних колоній, мають право мати при собі ноутбуки та аксесуари до них.

Проте, під час проведення конфіденційного спілкування засуджена повідомила, що у неї примусово вилучали планшет на декілька днів, що обмежує реалізацію

права засуджених володіти та розпоряджатися своїми речами. Даний факт підтверджено працівником установи.

Порушення права на інформацію (статті 34 Конституції України, правило 30.1 Європейських пенітенціарних правил)

7. У порушення вимог пункту 6 розділу II Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 28.08.2018 № 2823/5 (далі – ПВР УВП), у камерних приміщеннях дисциплінарного ізолятору відсутня наочна інформація із зазначенням номерів телефонів «гарячих ліній», поштових та електронних адрес Міністерства юстиції України, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Європейського суду з прав людини, Державного бюро розслідувань, Офісу Генерального прокурора, обласної і окружної прокуратур, а також місцевого центру з надання безоплатної правничої допомоги.

Інші порушення.

8. У ході вивчення відповідної службової документації, групою НПМ встановлено значний некомплект персоналу по установі, а саме 21,2 % від штатної чисельності персоналу.

Слід зазначити, що у пункті 26 сьомої загальної доповіді [CPT/Inf (97) 10] Європейського комітету вказано, що за неадекватного забезпечення кадрами підтримання безпеки і виконання режимних вимог роблять необхідною часту понаднормову роботу персоналу, яка призводить до стресових станів і швидкої втомлюваності (відомої як «вигорання»).

Все це, у свою чергу, призводить до синдрому постійної втоми та емоційного виснаження персоналу установи.

Також, Європейський комітет у своїх доповідях за результатами проведених візитів до України зазначив, що недостатня присутність персоналу була спільною особливістю в усіх відвіданих колоніях. Наприклад, в одній із колоній один охоронець відповідав за нагляд за сотнею ув'язнених упродовж дня, іноді йому допомагали один або два інших працівники, які патрулювали різні житлові приміщення. Вночі та на вихідних не було постійної присутності персоналу в житловій частині колонії (невеликий патруль охоронців обходив територію кожні дві-три години).

За таких обставин, Європейський комітет підкреслив, що низька укомплектованість персоналом зменшує можливості прямого контакту з ув'язненими, збільшує напругу між ув'язненими та персоналом, та сприяє використанню «днювальних» для здійснення контролю за ув'язненими. Європейський комітет закликає владу України без подальших затримок зробити кроки для перегляду комплектування персоналом пенітенціарних установ, з метою забезпечення більшої присутності охоронців у житлових та робочих приміщеннях.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Державній установі «Збаразька виправна колонія (№ 63)»:

1. Проаналізувати виявлені порушення у діяльності установи, розробити та реалізувати відповідний план заходів щодо їх усунення та недопущення у подальшому;
2. Вжити заходів щодо приведення захисної споруди у готовність до використання за призначенням;
3. Вжити заходів для усунення недоліків, які призводять до неналежного надання медичної допомоги;
4. Забезпечити в укритті наявність медичних аптечок з необхідними лікарськими засобами;
5. Організувати створення належних умов для реалізації права маломобільних груп населення на безперешкодний доступ до приміщень;
6. Створити належні умови для реалізації права засуджених на приватність під час відвідування ЛПК та у санітарних вузлах укриття.
7. Вирішити питання щодо припинення практики вилучення особистих речей.
8. Розмістити у дисциплінарних приміщеннях виправної колонії наочну інформацію, яка передбачена пунктом 6 розділу II ПВР УВП.
9. Розглянути питання загального некомплекту персоналу в установі, визначити причини і умови його наявності та вжити дієвих заходів щодо комплектування вакантних посад.

Додаток: фототаблиця на 6 арк.

**Керівник групи НІМ
Представник Уповноваженого
у Тернопільській області**

Олександр КРИНИЦЬКИЙ

Фототаблиця до звіту

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

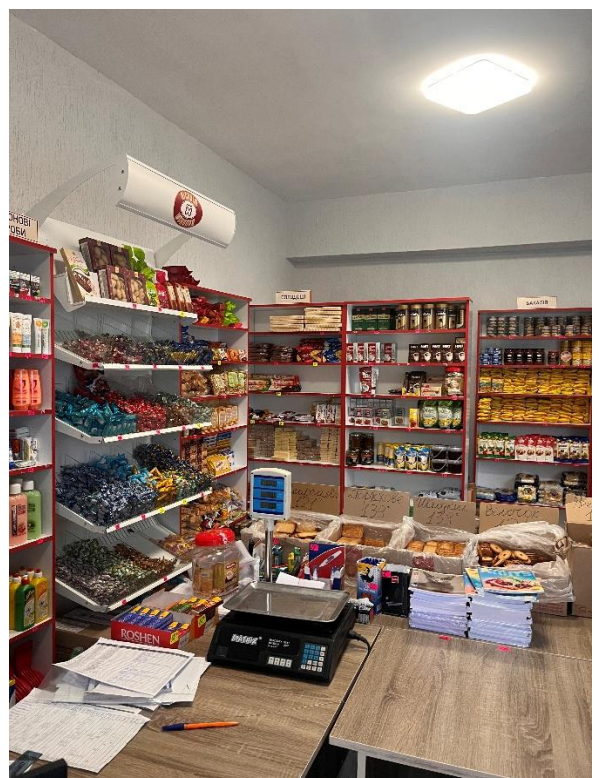
Фото 6

Фото 7

Фото 8

Φoto 9

Φoto 10

Φoto 11

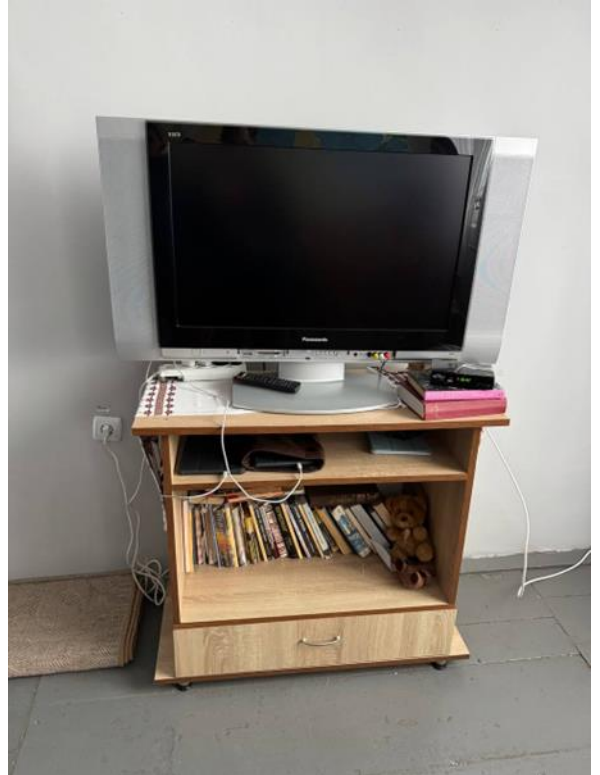
Φoto 12

Φoto 13

Φoto 14

Φoto 15

Φoto 16

Фото 17

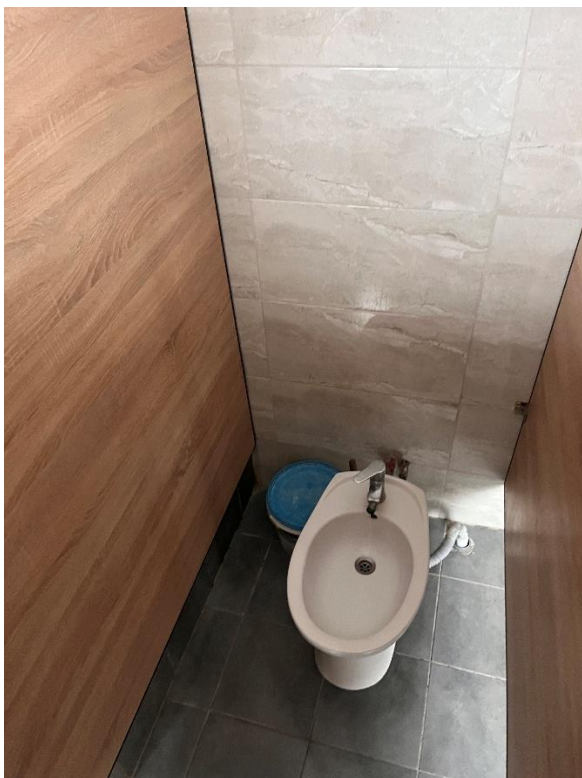

Фото 18

Фото 19

Фото 20

Фото 21

Фото 22

Фото 23

Фото 24

Фото 25

Фото 26

